

Etički kodeksi za izabrane dužnosnike u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj

Labaš, Tamara

Graduate thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:934785>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ JAVNE UPRAVE

Tamara Labaš

**ETIČKI KODEKSI ZA IZABRANE DUŽNOSNIKE U
PREDSTAVNIČKIM TIJELIMA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE
(REGIONALNE) SAMOUPRAVE U REPUBLICI HRVATSKOJ**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: prof.dr.sc. Gordana Marčetić

Zagreb, 2024.

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Tamara Labaš, studentica Pravnog fakulteta u Zagrebu, stručnog diplomskog studija javne uprave ovim putem izjavljujem pod materijalnom i kaznenom odgovornošću da je moj diplomski rad pod naslovom :

**„ETIČKI KODEKSI ZA IZABRANE DUŽNOSNIKE U PREDSTAVNIČKIM
TIJELIMA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE
U REPUBLICI HRVATSKOJ“**

isključivo moje autorsko djelo koje je u potpunosti samostalno napisano uz naznaku izvora drugih autora i dokumenta korištenih u radu.

U Zagrebu, travanj 2024.

Tamara Labaš, v.r.

ZAHVALA

Ovim putem želim se zahvaliti mojoj obitelji, suprugu Renatu i djeci, Miji i Teu na razumijevanju, podršci i ljubavi koju su mi pružili tijekom studiranja.

Isto tako velika zahvala mojim roditeljima, koji su mi bili veliki oslonac tijekom studiranja i pružili mi bezuvjetnu ljubav, podršku i snagu za nove izazove.

Velika zahvala ide i mom bratu Tinu, koji je uvijek bio uz mene i hrabrio me u svakom novom koraku.

Želim se zahvaliti i suprugovim roditeljima koji su rado pričivali unuke i time mi omogućili vrijeme za učenje.

Također se želim zahvaliti poslodavcu i radnim kolegama na razumijevanju, pomoći i podršci.

Naposljetku veliko hvala mentorici, prof.dr.sc.Gordani Marčetić na razumijevanju i potpori tijekom izrade diplomskog rada.

Razvijte strast za učenjem.

Ako to učinite nikad nećete prestati rasti.

Anthony J. D'Angelo

SADRŽAJ

1.UVOD	7
2.OPĆENITO O ETICI I ETIČKOM KODEKSU PREDSTAVNIČKOG TIJELA ...8	
2.1. <i>Pojmovno definiranje etike i etičkog kodeksa ponašanja</i>	8
3.ETIČKI KODEKS PREDSTAVNIČKOG TIJELA	9
3.1. <i>Pravni okvir donošenja kodeksa</i>	9
3.2. <i>Institucije za područja preventivne antikorupcijske politike</i>	11
3.3. <i>Sadržaj kodeksa</i>	13
3.4. <i>Primjena kodeksa</i>	17
3.5. <i>Tijela za praćenje primjene kodeksa</i>	18
4.PREGLED I USPOREDBA KODEKSA U ODABRANIM JEDINICAMA LOKALNE SAMOUPRAVE	19
4.1. <i>Pravni temelj za donošenje i primjena kodeksa u praksi; grad Opatija, općine Punat i Lovran</i>	20
4.2. <i>Specifičnosti u kodeksima; sličnosti i razlike</i>	21
5.EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE I ANALIZA REZULTATA	22
5.1. <i>Definiranje problema i ciljeva istraživanja</i>	22
5.2. <i>Definiranje uzorka istraživanja</i>	23
5.3. <i>Metode prikupljanja i obrade podataka</i>	24
5.4. <i>Rezultati istraživanja</i>	25
5.5. <i>Analiza rezultata istraživanja</i>	34
6. ZAKLJUČAK	37
7. LITERATURA	38

SAŽETAK

Etički kodeks za dužnosnike u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao jedna od novina koja je proistekla iz Zakona o sprječavanju sukoba interesa predstavlja dio mjera za jačanje odgovornosti i integriteta u obnašanju dužnosti u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

U radu se definiraju pojmovi etike i etičkog kodeksa, potrebe donošenja i sankcije za nedonošenje te sve društvene pojave koje su utjecale na njegovo donošenje.

Nadalje, analiziraju se jedinice lokalne samouprave koje su kodekse ponašanja usvojile prije zakonske obveze donošenja i prikaz karakteristika tih kodeksa.

U sklopu diplomskog rada predstavljena je anketna analiza mišljenja skupine građana o potrebi donošenja kodeksa i pozitivnim promjena koje će izazvati. Isto tako provedeno je istraživanje na određenom broju lokalnih jedinica i svim regionalnim (područnim) jedinicama samouprave kojim je dobiven uvid u njihovu ažurnosti i pridržavanje zakonske obveze za donošenje kodeksa u roku.

Radom se želi naglasiti uloga te potreba usvajanja i donošenja etičkih kodeksa kao bitnog elementa borbe protiv korupcije te prihvaćanja načela etičkog kodeksa kao vlastitog obrasca ponašanja u javnim nastupima državnih dužnosnika gdje oni štite kako svoj tako i ugled državne službe.

Ključne riječi: etički kodeks, korupcija, politički integritet, Zakon o sprječavanju sukoba interesa

ABSTRACT

The code of ethics for officials in representative bodies of local and regional (regional) self-government units, as one of the novelties resulting from the Law on Prevention of Conflicts of Interest, is part of measures to strengthen responsibility and integrity in the performance of duties in local and regional (regional) self-government.

The paper defines the concepts of ethics and code of ethics, the need for adoption and sanctions for non-adoption, as well as all social phenomena that influenced its adoption.

Furthermore, local self-government units that adopted codes of conduct before the legal obligation to adopt them are analyzed and the characteristics of those codes are presented.

As part of the thesis, a survey analysis of the opinion of a group of citizens on the need to adopt the code and the positive changes it will cause was presented. Likewise, research was conducted on a certain number of local units and all regional (area) self-government units, which provided insight into their up-to-dateness and adherence to the legal obligation to adopt the code within the deadline.

The work aims to emphasize the role and need of adopting and adopting ethical codes as an essential element of the fight against corruption and accepting the principles of the ethical code as their own pattern of behavior in the public appearances of state officials where they protect both their reputation and the reputation of the civil service.

Keywords: code of ethics, corruption, political integrity, Law on Prevention of Conflict of Interest

1. UVOD

U ovom diplomskom radu pobliže će se objasniti svrha donošenja etičkog kodeksa za izabrane dužnosnike u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Cilj rada je pružiti uvid u bitnost donošenja kodeksa, njegovog poštivanja i usvajanja kao obrasca ponašanja u svakodnevnoj komunikaciji te shvaćanja kao jednog od elemenata sustavne borbe protiv korupcije, razvoja pravne države, jačanje političkog integriteta te vraćanje povjerenja građana u državne institucije i vladavinu prava.

Sam rad je strukturiran kao empirijski diplomski rad i u tu svrhu provedeno je istraživanje nad uzorkom građana i nad određenim jedinicama lokalne samouprave te obuhvaća i sve jedinice područne (regionalne) samouprave.

U drugom poglavlju razradit će se pojam etike i etičkog kodeksa za predstavnička tijela, objasniti pojam korupcije, integriteta i njihov utjecaj na donošenje etičkog kodeksa.

Treće poglavlje govori o etičkom kodeksu predstavničkog tijela, pravnom temelju za donošenje kodeksa, načelima, obveznom sadržaju kodeksa, primjeni kodeksa i tijelima za nadzor nad provođenjem kodeksa.

Četvrto poglavlje bit će govora o usporedbi kodeksa ponašanja lokalnih jedinica koje su te kodekse imale prije njihove zakonske obveze donošenja. Radi se o gradu Opatiji i općinama Punat i Lovran.

U petom poglavlju prikazat će se rezultati istraživanja i analiza rezultata.

Posljednje poglavlje je zaključak u kojem će biti izneseni stavovi o temi diplomskog rada i najvažnije spoznaje do kojih se došlo na temelju provedenih istraživanja.

2. ETIKA I ETIČKI KODEKS PREDSTAVNIČKOG TIJELA

2.1. *Pojmovno definiranje etike i etičkog kodeksa ponašanja*

Etika je filozofska disciplina koja potječe još od Aristotela i bavi se pitanjem morala, moralnog djelovanja i utemeljenja moralnih normi.

Predmet etičkog promišljanja je odnos morala kao sveukupnost važećih moralnih normi i moralnosti koja podrazumijeva skup načela koja moralu daju obrazloženje, odnosno opravdavaju pojedino moralno djelovanje.¹

Etičke kodekse kroz povijest nalazimo u temelju svih građanskih kultura i religijskih tradicija. Sastoje se od obveza i opomena te vizija što bi društvo i pojedinci trebali postići i kao takve ih ne treba krivo tumačiti kao dio zakonodavstva ili izjednačavati ih sa zakonom.

Postoji razlika između etičkih kodeksa i kodeksa ponašanja.

Etički kodeksi su općenitog karaktera, apstraktni i ne bave se pitanjima primjene vrijednosti u konkretnim situacijama.

Za razliku od njih kodeksi ponašanja pokazuju kako se određena načela i vrijednosti trebaju primijeniti u praksi i pokušavaju spriječiti određena neprihvatljiva ponašanja, dakle postavljaju standarde ponašanja koji se očekuju u stvarnim situacijama.

Kodeksi imaju različite oblike pa tako mogu biti pisani u obliku „deset zapovijedi“ ili „justinijanskog“ kodeksa.

Prvi sadrže izjave o etičkim vrijednostima i načelima koje treba usvojiti dok su izostavljene odredbe o načinu primjene i provedbe kodeksa.

Karakteristike „justinijanskog“ kodeksa ogledaju se u tome što oni detaljno uređuju etičko ponašanje i pravila ponašanja. Prema svemu navedenom kodeksi ponašanja će imati formu „justinijanskog“ kodeksa dok će etički kodeksi biti u formi „deset zapovijedi“.²

Postojanje te sadržaj i uloga etičkih kodeksa u pojedinoj zemlji ovisi o njezinoj upravno-pravnoj tradiciji, kulturi, političkoj i demokratskoj tradiciji i drugim stvarima.

¹Ksenija Grubišić; Temeljni pojmovi etike, K.Grubišić, G. Marčetić, S.Zrinščak, R. Manojlović Toman; Etika i javna uprava, Biblioteka Monografije, Zagreb, 2022., str.1.

² Gordana Marčetić, Romea Manojlović Toman; Etički kodeksi i kodeksi ponašanja, K.Grubišić, G. Marčetić, S.Zrinščak, R. Manojlović Toman; Etika i javna uprava, Biblioteka Monografije, Zagreb, 2022., str.133.-134.

Isto tako, primjena kodeksa u određenoj zemlji zavisna je od mentaliteta i opće kulture zajednice te organizacijske kulture i birokratskog modela javne uprave kojeg karakterizira zatvorenost sustava i nesklonost promjenama.

Spadaju u meko pravo (soft law), sadrže temeljna načela i vrijednosti koje počivaju na moralu, predstavljaju vlastitu odgovornost za svaku akciju te je tako sankcija unutarnja (osjećaj krivnje i glas savjesti) dok je kod prava izvanjska (prinuda).³

3. ETIČKI KODEKS PREDSTAVNIČKOG TIJELA

3.1. Pravni okvir donošenja kodeksa

Etički kodeks za članove predstavničkog tijela nastao je sa ciljem jačanja odgovornosti i integriteta u obnašanju dužnosti na lokalnom i područnom (regionalnom) nivou, vraćanjem povjerenja građana u institucije i sudjelovanjem u kreiranju lokalnih politika.

Izloženost korupciji i njezinim rizicima više pogađa vijećnike u tranzicijskim zemljama, između ostalog i u Hrvatskoj, gdje može imati dalekosežne ekonomske posljedice.

Financijska odgovornost i povećane diskrecijske ovlasti kao posljedica decentralizacije pojačavaju korupcijske pritiske.

Grupa autora sa Ekonomskog instituta u Zagrebu u sastavu Sunčana Slijepčević, Edo Rajh i Jelena Budak analizirali su izloženost lokalne razine vlasti korupcijskim pritiscima.

Prikazali su povezanost percepcije korupcije koju doživljavaju građani, percepcije korupcije lokalnih vijećnika i percepcije korupcije poduzetnika.

Rezultati su pokazali kako su građani zauzeli stav da je korupcija posvuda, poduzetnici dijele stav sa građanima dok vijećnici imaju najnižu percepciju korupcije.⁴

³Ibid. 163.-164.

⁴S.Slijepčević, E.Rajh, J.Budak:Analiza izloženost korupcijskim pritiscima na lokalnoj razini vlasti u Europi, EKONOMSKI PREGLED, 69(4)329-339, 2018.

Zakon o sprječavanju sukoba interesa donesen je 2011. godine te nakon toga su uslijedile četiri izmjene i dopune zakona, a krajem 2021. godine donesen je novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa.

Jedna od glavnih svrha donošenja Zakona o sprječavanju sukoba interesa jest sprječavanje koruptivnih rizika povezanih sa donošenjem odluka u obnašanju javnih dužnosti, jačanje integriteta i povjerenja u institucije, transparentnosti u obnašanju javnih funkcija.⁵

Strateški dokument u borbi protiv korupcije svakako je nova Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021.-2030. Strategija je usmjerena na prevenciju korupcije, jačanje transparentnosti i otvorenosti rada javnih tijela, širenje i podizanje svijesti o štetnosti korupcije kao i na jačanje institucionalnog i normativnog okvira za borbu protiv korupcije.

Javni integritet predstavlja jedan od glavnih stupova u borbi protiv korupcije, bitan je za ekonomsko i socijalno blagostanje kao i za napredak društva u cjelini.

Podrazumijeva dosljednost u poštovanju etičkih načela.

Mjera 4.3. nove Strategije ima za krajnji cilj pružanje pomoći u uspostavi efikasnih javnih službi koje na najbolji mogući način zadovoljavaju potrebe građana.

Predviđa uspostavu sustava integriteta u javnoj upravi, osobito u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi gdje je potrebno zakonom obvezati sve jedinice da donesu etičke kodekse za svoje službenike, dužnosnike i za članove predstavničkih tijela.⁶

Pravna osnova za donošenje kodeksa ponašanja nalazi se u članku br.4 Zakona o sprječavanju sukoba interesa koji uvodi obvezu donošenja kodeksa ponašanja kojim će se regulirati ponašanje članova predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Kodeks se donosi sa ciljem jačanja antikorupcijskih kapaciteta, transparentnosti, integriteta i jačanja povjerenja u institucije lokalne vlasti.

Kako lokalne jedinice imaju široki samoupravni djelokrug potrebno je da nositelji javnih funkcija budu obuhvaćeni pravilima koja uređuju sukob interesa te preveniraju koruptivne rizike.

Međunarodni dokumenti koji reguliraju korupciju su Poglavlje II. Konvencije UN-a protiv korupcije a sadrži odredbe o sprječavanju sukoba interesa, integritetu u javnom sektoru i

⁵Ministarstvo pravosuđa i uprave, www.mpu.hr, [https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Antikorupcija/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20\(regionalne\)%20samouprave.docx](https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Antikorupcija/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20(regionalne)%20samouprave.docx), pristupano dana 04.03.2023.

⁶Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje 2021.-2030.,mjera 4.3. NN 120/2021

podnošenju izvješća o imovinskom stanju dužnosnika a isto tako i odredbe koje predlažu donošenje kodeksa ponašanja za dužnosnike.

Rezolucija protiv korupcije sadrži Međunarodni kodeks ponašanja za javne službenike koji je 1996.godine donijela organizacija Ujedinjenih naroda.

Važnost integriteta naglašena je i u dokumentima Vijeća Europe kojima se predlaže potreba donošenja kodeksa ponašanja za dužnosnike, odredbe o postupanju sa poklonima koje su dužnosnici primili za vrijeme trajanja mandata, prijavljivanju imovinskog stanja kao i odredbe o upravljanju sukobom interesa.

Preporuka Vijeća Europe (Recommendation N0.R (2000) 10) za kodekse ponašanja javnih dužnosnika postavlja javni interesa na prvo mjesto predviđajući visoke standarde ponašanja javnih službenika.

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development- OECD) provela je istraživanje o integritetu u javnom sektoru što je bilo od velike pomoći u procesu razrade kodeksa ponašanja za dužnosnike, razvoju propisa o sukobu interesa i prijavi imovinskog stanja za javne dužnosnike.⁷

Ministarstvo pravosuđa i uprave u suradnji sa Povjerenstvom za odlučivanje o sukobu interesa trebali su izraditi model kodeksa ponašanja, no kako to nije provedeno u praksi, Ministarstvo pravosuđa i uprave izradilo je Smjernice za izradu kodeksa ponašanja članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.⁸

3.2. Institucije za područja preventivne antikorupcijske politike

U Republici Hrvatskoj na područjima preventivne antikorupcijske politike djeluje niz institucija; Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, Pučka pravobraniteljica, Državno

⁷Ministarstvo pravosuđa i uprave www.mpu.hr
[https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20\(regionalne\)%20samouprave.docx](https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20(regionalne)%20samouprave.docx) , pristupano dana 04.03.2023.

⁸ Dugo Selo www.dugoselo.info, <https://dugoselo.info/dugoselo/gradski-vije%C4%87nici-grada-dugog-sela-dobivaju-kodeks-pona%C5%A1anja>, pristupano dana 05.03.2023.

izborno povjerenstvo, Povjerenik za informiranje, Državni ured za reviziju, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK).

Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa osnovano je radi provedbe Zakona o sprječavanju sukoba interesa i djeluje kao samostalno, neovisno i stalno državno tijelo koje je nadležno za pokretanje postupka sukoba interesa i donošenja odluka o povredi zakon. Sastoji se od predsjednika i 4 člana koji se biraju na mandat od 5 godina i na svoje dužnosti mogu biti izabrani najviše 2 puta.⁹

Pučka Pravobraniteljica kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije, opunomoćenica je Hrvatskoga sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda.

U svom radu je samostalna i neovisna, bira ju Hrvatskih sabor na razdoblje od 8 godina te djeluje kao nacionalni preventivni mehanizam za sprječavanje okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka i kao tijelo nadležno za vanjsko prijavljivanje nepravilnosti (zviždači).¹⁰

Državno izborno povjerenstvo je stalno i neovisno državno tijelo koje obavlja poslove iz svog djelokruga u okviru Zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske te zakonima kojima je regulirana provedba državnog, lokalnog i savjetodavnog referenduma te izbora u Republici Hrvatskoj. Nadležnost Državnog izbornog povjerenstva odnosi se na provedbu izbora i referenduma te nadzor financiranja političkih aktivnosti. Sastav Državnog izbornog povjerenstva čine predsjednik, četiri potpredsjednika i četiri člana.¹¹

Povjerenik za informiranje drugostupanjsko je tijelo koje rješava o žalbama korisnika na rješenja tijela javne vlasti, analizira i prati provedbu Zakona o pravu na pristup informacijama te u tu svrhu provodi istraživanja i stručne analize. Ured povjerenika za informiranje također unutar svog djelokruga obavlja inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o pravu na pristup informacijama. Inspekcijski nadzor provode inspektori na temelju zaprimljenih predstavlki korisnika, po službenoj dužnosti i na prijedlog treće strane. Inspekcijski nadzor može se

⁹ Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, www.sukobinteresa.hr, pristupano dana 26.02.2024.

¹⁰ Pučka pravobraniteljica, <https://www.ombudsman.hr/hr/sto-radimo/>, pristupano dana 26.02.2024.

¹¹ Državno izborno povjerenstvo, <https://www.izbori.hr/site/>, pristupano 26.02.2024.

provoditi kao neposredni u tijelu javne vlasti, izravnim uvidom u dokumentaciju i posredni inspekcijski nadzor uvidom u podatke koje je dostavilo tijelo javne vlasti.¹²

Državni ured za reviziju osnovan je 1993. na temelju Zakona o državnoj reviziji, najviša je revizijska institucija u Republici Hrvatskoj, samostalna i neovisna u svom radu. Ustrojen je kao institucija koja ima Središnji ured u Zagrebu i 20 područnih ureda u središtima županija i na taj način djeluje na čitavom državnom području. Uredom upravlja glavni državni revizor kojem u radu pomažu zamjenik državnog revizora i pomoćnici. Savjetodavno tijelo glavnog državnog revizora je Stručno vijeće kojeg čine glavni državni revizor i do sedam vanjskih članova.

Rad ureda usmjeren je ka povećanju odgovornosti svih sudionika u procesu prikupljanja, upravljanja i trošenja javnih sredstava. Također je nadležan i za reviziju sredstava Europske unije i drugim međunarodnih organizacija ili institucija za financiranje javnih potreba.¹³

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) osnovan je 2001. godine kao specijalizirano tijelo u sastavu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske sa ciljem provođenja progona za kaznena djela korupcije i organiziranog kriminaliteta, sa sjedištem u Zagrebu a nadležan je za područje cijele države. Zakonom o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta predviđeno je osnivanje USKOK-a jer tadašnja mreža državnih odvjetništava nije bila prikladna za postupanje u slučajevima koruptivnih kaznenih djela. USKOK je ustrojen na način da poslove Državnog odvjetništva obavljaju ravnatelji i zamjenici ravnatelja.¹⁴

3.3. *Sadržaj kodeksa*

Kodeksom ponašanja članova predstavničkog tijela utvrđuju se načela i smjernice koje je član predstavničkog tijela dužan poštivati, reguliraju se pitanja integriteta, uređuje se izbor, sastav i djelokrug rada tijela za praćenje primjene kodeksa kao i sankcije za nedonošenje kodeksa u roku i donošenje odluke o prijavi za povredu kodeksa ponašanja.

¹² Povjerenik za informiranje, <https://pristupinfo.hr/djelokrug/drugostupanski-postupak/>, pristupano dana 26.02.2024.

¹³ Državni ured za reviziju, <https://www.revizija.hr/root/hr/stranice/o-nama/ustrojstvo/16>, pristupano dana 26.02.2024.

¹⁴ Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, <https://uskok.hr/hr>, pristupano dana 26.02.2024.

Kodeks ističe važnost jačanja integriteta javnih dužnosnika i sastoji se od tri cilja; postaviti temeljne standarde integriteta u ponašanju javnih dužnosnika, pružiti im potporu i pomoć u ostvarenju tih standarda te informirati javnost o ponašanju koje mogu očekivati.

Group of States against Corruption (GRECO) ističe da kodeks treba sadržavati prijedloge kako se nositi u stvarnim situacijama s kojima se susreću dužnosnici poput primanja darova, korištenje javnih sredstava, ophođenje sa javnošću.¹⁵

Etički kodeks sadrži temeljna načela koja član predstavničkog tijela mora usvojiti kao vlastita načela ponašanja i pridržavati ih se u obnašanju dužnosti te preuzeti osobnu odgovornost za poštivanje tih načela. Članak 6. Zakona o sprječavanju sukoba interesa navodi načela u obnašanju javnih dužnosti koje obveznici moraju poštivati i pridržavati ih se u svom postupanju a to su;

- načelo časnog, poštenog, savjesnog, odgovornog i nepristranog postupanja te zaštite vlastite vjerodostojnosti- navodi kako obveznici moraju postupati časno, pošteno, savjesno, nepristrano i odgovorno u obnašanju javnih dužnosti, čuvajući povjerenje građana i vlastitu vjerodostojnost.
- načelo osobne odgovornosti navodi kako su obveznici osobno odgovorni za svoje djelovanje u obnašanju javnih dužnosti
- načelo zaštite javnog interesa nalaže obveznicima da ne smiju koristiti javnu dužnost za osobni probitak i ne smiju biti ni u kakvom odnosu ovisnosti prema osobama koje bi mogle utjecati na njihovu objektivnost.
- načelo transparentnosti koje navodi kako građani imaju pravo biti upoznati s ponašanjem javnih dužnosnika.
- načelo očuvanja povjerenja građana nalaže kako javni dužnosnik mora izbjegavati situacije koje narušavaju njegovu objektivnost i nepristranost u obnašanju javnih

¹⁵Ministarstvo pravosuđa i uprave www.mpu.hr, [https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20\(regionalne\)%20samouprave.docx](https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20(regionalne)%20samouprave.docx), pristupano dana 04.03.2023.

dužnosti i kako mora paziti na očuvanje vlastitog integriteta te je dužan čuvati povjerenje građana.

- načelo javnost nalaže da član predstavničkog tijela u svom javnom nastupu i djelovanju iznosi stavove tijela u kojem obnaša dužnost u skladu sa ovlastima koje su mu dodijeljene i kodeksom te pazi na transparentnost u obnašanju dužnosti a isto tako javnosti mora pravovremeno pružiti potrebne informacije vezane uz dužnost koju obnaša.¹⁶
- načelo uzornosti navodi kako član predstavničkog tijela u svom nastupu mora biti dostojanstven, uljudan i profesionalan u odnosu sa građanima, medijima i ostalim dužnosnicima. Dužan je prilikom javnog istupanja čuvati osobni i ugled predstavničkog tijela, vlastitim primjerom bi trebao poticati druge članove predstavničkog tijela na kvalitetno, savjesno i učinkovito obavljanje zadataka, kolegijalnost i suradnju.
- načelo racionalnog korištenja javnih resursa nalaže članu predstavničkog tijela da u svom ophođenju ljudskim i materijalnim resursima upravlja na zakonit, učinkovit i ekonomičan način sa ciljem ostvarenja javnog interesa.

Odredbama članka 4.Zakona o sprječavanju sukoba interesa navodi se potreba donošenja kodeksa ponašanja i definiraju se obveze članovima predstavničkog tijela.

Navodi se kako član predstavničkog tijela ne smije pogodovati sebi ili osobama sa kojima je povezan, niti se smije svojom dužnošću koristiti kako bi ostvario svoje privatne interese ili interese osoba sa kojima je povezan.

Istim člankom, stavcima 3., 4. i 5. nalaže se članovima predstavničkog tijela da objave popis udjela u vlasništvu poslovnog subjekta koje imaju i da u roku od 15 dana pisanim putem obavijeste predstavničko tijelo o stupanju u odnos poslovnih subjekata u njegovu vlasništvu i vlasništvu članova njegove obitelji s jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj je izabran na dužnost člana predstavničkog tijela.

¹⁶Zakon o sprječavanju sukoba interesa(NN143/21), čl.6.

Odredba članka 2. stavka 1. Zakona o sprječavanju sukoba interesa navodi kako u obnašanju javne dužnosti član predstavničkog tijela ne smije privatni interes stavljati ispred javnog.

Člankom 5.stavkom 1. točkom 8. Zakona o sprječavanju sukoba interesa postavlja se definicija privatnog interesa kao interes koji obuhvaća imovinsku i neimovinsku korist obveznika i povezanih osoba, njegovog bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili neformalnog životnog partnera, srodnika po krvnoj liniji, braća i sestara obveznika te posvojitelja i posvojenika obveznika.¹⁷

Nakon izbora ili imenovanja obvezni su urediti privatne poslove kako bi se spriječio potencijalni sukob interesa.

Stoga bi trebalo predvidjeti rok u kojem bi obveznici to trebali učiniti ili predvidjeti mogućnost delegiranja poslova na drugu osobu u slučaju izuzimanja od postupanja u određenoj pravnoj stvari kako bi se spriječio potencijalni sukob interesa.

Sukob interesa može bit stvarni ili ostvareni sukob koji postoji kada je privatni interes obveznika utjecao na nepristranost u obavljanju dužnosti dok potencijalni sukob interesa može utjecati na nepristranost u obavljanju javne dužnosti.

Kodeks bi trebao sadržavati i odredbe o postupanju sa povjerljivim informacijama i podacima kojima raspolaže član predstavničkog tijela u obnašanju svoje dužnosti a isto tako, kodeks bi trebao predvidjeti odredbe o jednakom postupanju prema svim građanima bez obzira na nacionalnu i etničku pripadnost, dob, spol, invalidnost, rasu, obrazovanje, političko i vjersko uvjerenje, socijalni status i drugo.

Trebalo bi kodeksom predvidjeti i zabranu primanja darova iznad određene vrijednosti.

Zakon o sprječavanju sukoba interesa navodi da je dar novac, stvari bez obzira na njihovu vrijednost, prava i usluge dane bez naknade koji kod obveznika stvaraju obveze prema darovatelju.

Prema gore navedenom smiju se zadržati darovi simbolične vrijednosti u iznosu do 500,00 kn (66,36 EUR) od istog darovatelja dok se ne smije primiti dar ako je u novcu bez obzira na iznos, dragocjena kovina i vrijednosnica.

¹⁷Ibid. čl.2.-5.

Kodeksom bi trebalo predvidjeti i propisivanje obveze članu predstavničkog tijela na objavljivanje važnih sastanaka sa poslovnim subjektima, građanima i udrugama a sve s ciljem utjecaja na proces donošenja odluka predstavničkog tijela.

3.4. Primjena kodeksa

U procesu primjene kodeksa nužna je stalna edukacija o pitanjima provedbe kodeksa i upoznavanje članova predstavničkog tijela s odredbama kodeksa.

U tu svrhu može se propisati obveza potpisivanja izjave o upoznavanju sa odredbama kodeksa i to u određenom roku od stupanja na dužnost člana predstavničkog tijela.

Da bi se kodeks efikasno primjenjivao potrebno je da bude dostupan svim članovima predstavničkog tijela a isto tako i da bude javno objavljen, tj. dostupan javnosti putem službenih novina jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i putem internet stranice.¹⁸

Sustav integriteta u javnoj upravi a posebno u sustavu lokalne i područne (regionalne) samouprave nastoji se uspostaviti donošenjem etičkih kodeksa za članove predstavničkih tijela u tim jedinicama.

Zakon o sprječavanju sukoba interesa regulira područje sukoba interesa kao bitan element za razvoj integriteta u javnoj upravi i predviđa obvezu donošenja etičkih kodeksa za dužnosnike u predstavničkim tijelima s ciljem povećanja povjerenja građana u institucije i razvoj antikorupcijske politike i politike integriteta.¹⁹

Primjenom etičkih kodeksa u praksi vidjeti ćemo kroz naredna razdoblja te da li su uočene neke pozitivne promjene.

Dalje u ovom radu, pod poglavljem empirijsko istraživanje prikazat ću kroz anketni uzorak građana njihov stav o samoj potrebi donošenja kodeksa i nužnosti njegove primjene.

¹⁸Ministarstvo pravosuđa i uprave, [www.mpu.hr/https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20\(regionalne\)%20samouprave.docx](http://www.mpu.hr/https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20(regionalne)%20samouprave.docx), pristupano dana 04.03.2023.

¹⁹Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. (NN120/2021) Mjera 4.3.Poseban cilj- Jačanje sustava integriteta i upravljanje sukobom interesa

3.5. Tijela za praćenje primjene kodeksa

U svrhu praćenja primjene etičkog kodeksa za izabrane dužnosnike u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj osnovana su tijela; Etički odbor i Vijeće časti.

Etički odbor čine predsjednik i dva člana koje imenuje i razrješuje dužnosti predstavničko tijelo a mandat im traje do isteka mandata članova predstavničkog tijela.

Odluke donosi na sjednici većinom glasova.

Predsjednik etičkog odbora ne može biti član političke stranke niti nositelj političke dužnosti, imenuje se iz reda osoba nedvojbenog javnog ugleda u lokalnoj zajednici.

Članovi Etičkog odbora imenuju se iz redova vijećnika predstavničkog tijela, po jedan član iz vlasti i jedan iz oporbe.²⁰

Vijeće časti čine predsjednik i četiri člana, mandat im traje do isteka mandata članova predstavničkog tijela a imenuje i razrješuje ih dužnosti predstavničko tijelo.

Isto tako kao i za članove Etičkog odbora vrijedi da predsjednik i članovi Vijeća časti ne mogu biti nositelji političke dužnosti kao ni članovi političke stranke te se imenuju iz reda osoba nedvojbenog javnog ugleda u zajednici.

Etički odbor ne pokreće postupak po anonimnim prijavama već na vlastitu inicijativu, po prijavi člana predstavničkog tijela, člana radnog tijela u predstavničkom tijelu, prijedlog izvršnog tijela i njegovog zamjenika u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave, na zahtjev građana i službenika određene jedinice lokalne i područne (regionalne) jedinice.

U prijavi kojom se pokreće postupak treba navesti nositelja političke dužnosti protiv kojeg se pokreće postupak kao i odredbu etičkog kodeksa za koju podnositelj smatra da je povrijeđena. Nakon zaprimljene prijave etički odbor poziva člana predstavničkog tijela protiv kojeg je podnesena prijava da u roku od 15 dana dostavi pisano očitovanje o podnesenoj prijavi.

U daljnjem roku od 60 dana od dana zaprimanja prijave etički odbor predlaže predstavničkom tijelu donošenje odluke o prijavi.

²⁰ Ministarstvo pravosuđa i uprave, [www.mpu.hr, https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20\(regionalne\)%20samouprave.docx](https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Smjernice%20za%20izradu%20Kodeksa%20pona%C5%A1anja%20%C4%8Dlanova%20predstavni%C4%8Dkih%20tijela%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20(regionalne)%20samouprave.docx), pristupano dana 14.12.2023.

Sankcije koje su predviđene za povredu odredbi etičkog kodeksa u vidu su opomene, upozorenja i preporuke nositelju političke dužnosti za usklađivanje svog djelovanja sa odredbama etičkog kodeksa kao i za otklanjanje uzroka sukoba interesa.

Nositelj političke dužnosti može u roku od 8 dana od primitka odluke predstavničkog tijela podnijeti prigovor Vijeću časti.

Vijeće časti u roku od 15 dana od dana podnesenog prigovora donosi odluku na sjednici većinom glasova svih članova, pritom može odbiti ili odbaciti prigovor i potvrditi odluku predstavničkog tijela ili uvažiti prigovor i preinačiti ili poništiti odluku predstavničkog tijela.

Odluke Etičkog odbora i Vijeća časti objavljuju se u službenim novinama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.²¹

U prekršajnim odredbama zakona o sprječavanju sukoba interesa u članku 51. navodi se kako će se novčanom kaznom u visini od 5.000,00 do 15.000,00 kuna može kazniti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ukoliko ne donese etički kodeks za predstavnička tijela.²²

4. PREGLED I USPOREDBA KODEKSA U ODABRANIM JEDINICAMA LOKALNE SAMOUPRAVE

Pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imale su kodekse ponašanja puno prije njegove zakonske obveze donošenja.

Kodekse ponašanja prije zakonske obveze donošenja imale su lokalne jedinice kako slijedi;

Općine- Punat 2016., Lovran 2009.,

Gradovi- Opatija 2007., Cres 2017., Delnice 2012.,

Županije- Primorsko-goranska 2018, Varaždinska županija 2011. i Zagrebačka županija 2016.

²¹Ibid, str.15.-16.

²²Zakon o sprječavanju sukoba interesa(NN143/21), čl.51.

Shodno tome, stupila sam u kontakt putem elektroničke pošte sa tri lokalne jedinice, točnije sa pročelnicama upravnih odjela koje su mi vrlo rado izašle u susret i pružile potrebne informacije.

Tako sam odabrala grad Opatiju, općine Punat i Lovran za daljnje proučavanje.

4.1. Pravni temelj za donošenje i primjena kodeksa u praksi; grad Opatija, općine Punat i Lovran

Pravi temelj za donošenje etičkog kodeksa za nositelje političkih dužnosti u gradu Opatiji i općini Lovran bio je Nacionalni program za suzbijanje korupcije 2006.-2008. i Strategija suzbijanja korupcije 2008. dok je u općini Punat pravni temelj donošenja etičkog kodeksa bila Strategija suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015. do 2020.

Nacionalni program za suzbijanje korupcije 2006.-2008., Strategija suzbijanja korupcije 2008. i Strategija suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015. do 2020. strateški su dokumenti u borbi protiv korupcije. Tako Nacionalni program suzbijanja korupcije u poglavlju ciljeva i borbe protiv korupcije navodi jačanje profesionalne etike i odgovorne javne uprave.²³ Strategija suzbijanja korupcije 2008. u ciljevima navodi da treba pojačati i preispitati etičku svijest u javnoj službi.²⁴

Dok Strategija suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015.do 2020. navodi potrebu donošenja etičkog kodeksa putem kojeg se potiče dužnosnike da postupaju nepristrano u odnosu prema građanima.²⁵

Vezano uz primjenu kodeksa u praksi sve pročelnice su se izjasnile kako nije bilo pokrenutih postupaka zbog nepoštivanja kodeksa.

Isto tako, suglasne su kako su kodeksi ponašanja pridonijeli povećanju transparentnosti sustava i poboljšanju povjerenja građana u rad izabраниh političkih dužnosnika.

²³ Nacionalni program suzbijanja korupcije 2006.-2008. NN 39/2006

²⁴ Strategija suzbijanja korupcije 2008. , NN 75/2008

²⁵ Strategija suzbijanja korupcije od 2015.do 2020. , NN 26/2015, 5.1.1.Integritet unutar političkog sustava

4.2. Specifičnosti u kodeksima; sličnosti i razlike

Tablica 1: Sličnosti i razlike u kodeksima izabranih lokalnih jedinica prije zakonske obveze donošenja kodeksa ponašanja

SLIČNOSTI I RAZLIKE U KODEKSIMA IZABRANIH LOKALNIH JEDINICA			
LOKALNE JEDINICE	SADRŽAJ	NADZOR	PRAVNI TEMELJ ZA DONOŠENJE KODEKSA
Grad Opatija	Regulira postupanje političkih dužnosnika i njihovih zamjenika u predstavničkim i izvršnim tijelima	Etički Odbor	Nacionalni program za suzbijanje korupcije 2006.-2008. i Strategija suzbijanja korupcije 2008.
Općina Lovran	Regulira postupanje političkih dužnosnika i njihovih zamjenika u predstavničkim i izvršnim tijelima	Etički Odbor	Nacionalni program za suzbijanje korupcije 2006.-2008. i Strategija suzbijanja korupcije 2008.
Općina Punat	Regulira postupanje političkih dužnosnika u predstavničkim i izvršnim tijelima i postupanje članova radnih tijela Općine	Etičko povjerenstvo	Strategija suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015. do 2020.

Tablica 2: Sličnosti i razlike u kodeksima izabranih lokalnih jedinica nakon zakonske obveze donošenja kodeksa ponašanja

SLIČNOSTI I RAZLIKE U AKTUALNIM KODEKSIMA IZABRANIH LOKALNIH JEDINICA			
LOKALNE JEDINICE	SADRŽAJ	NADZOR	PRAVNI TEMELJ ZA DONOŠENJE KODEKSA

Grad Opatija	Regulira ponašanje članova predstavničkih tijela i nositelja političkih dužnosti, njihovih zamjenika, članova radnih tijela Gradskog vijeća, ravnatelja ustanova, direktora trgovačkih društava, predsjednika i članova vijeća mjesnih odbora	Etički odbor i Vijeće časti	Zakon o sprječavanju sukob interesa Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021.-2030.
Općina Lovran	Regulira ponašanje članova predstavničkog tijela i članova radnih tijela Općinskog vijeća	Etički odbor i Vijeće časti	Zakon o sprječavanju sukob interesa Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021.-2030.
Općina Punat	Regulira ponašanje članova Općinskog vijeća	Etički odbor i Vijeće časti	Zakon o sprječavanju sukoba interesa Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021.-2030.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE I ANALIZA REZULTATA

5.1. Definiranje problema i ciljeva istraživanja

Anketnim upitnikom prikupljeni su primarni podaci građana, njihovi stavovi i mišljenja o potrebi donošenja kodeksa za članove predstavničkog tijela, mišljenje o primjeni kodeksa i transparentnosti lokalne i područne (regionalne) samouprave, participacije građana kao i o potrebi donošenja kodeksa ponašanja za izvršna tijela u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Drugi dio istraživanja odražava stanje u praksi, prikupljajući podatke o usvajanju kodeksa za članove predstavničkog tijela u roku koju je previdio Zakon o sprječavanju sukoba interesa.

U to istraživanje sam uključila sto jedinica lokalne samouprave i sve jedinica područne (regionalne) samouprave.

Cilj prvog dijela provedenog istraživanja jest utvrditi stajalište građana o potrebi donošenja etičkog kodeksa za članove predstavničkog tijela dok je cilj drugog dijela istraživanja dobiti podatke o stanju u praksi, koliko od ispitanih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je zaista ozbiljno prihvatilo zakonsku obvezu i na vrijeme donijelo kodekse ponašanja.

5.2. Definiranje uzorka istraživanja

U ovom diplomskom radu istražila sam stajalište građana iz određenih regija u zemlji, stavljajući naglasak na bitnost donošenja kodeksa te da li će njegovo donošenje rezultirati pozitivnim promjenama u smislu jačanja povjerenja građana u institucije, transparentnost vlasti.

Drugi dio istraživanja usmjerila sam prema jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Za provedbu anketnog istraživanja koristila sam se Google softverom za administraciju anketa, takozvani Google Forms.

Anketa je bila javna, jednokratna i provodila se u vremenskom periodu od 24 sata.

Istraživanje u koje su bila uključena tijela javne vlasti provodila sam na način da sam telefonski kontaktirala određene jedinice zatim putem elektroničke pošte i proučavajući internet stranice jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sve u svrhu prikupljanja podataka.

Taj dio istraživanja provela sam u lipnju 2022.godine s ciljem prikupljanja podataka o poštivanju zakonske obveze donošenja kodeksa ponašanja u roku koji je bio do 25. lipnja 2022.

Drugi dio tog istraživanja nad tijelima javne vlasti provela sam u ožujku 2023.godine gdje sam pokušala doći do informacije o razlogu nedonošenja kodeksa ponašanja u zakonskom roku, budući da su ga neke jedinice usvojile tek u veljači 2023.godine.

Moram priznati da su tijekom istraživanja svi bili susretljivi, ljubazni i spremi pružiti potrebne informacije, jedino sam primijetila u dijelu ispitivanja o razlogu nedonošenja kodeksa ponašanja u zakonskom roku kako tijela javne vlasti nisu bila raspoložena za suradnju pa su ti podaci dijelom nedostupni.

O tome će više biti riječi u poglavlju analiza rezultata istraživanja.

5.3. Metode prikupljanja i obrade podataka

Ovaj diplomski rad temelji se na kvalitativnom istraživanju obuhvaćenom metodom deskripcije kroz anketiranje građana i kombinacijom komparativne i deskriptivne metode u drugom dijelu istraživanja.

U istraživanju su korišteni primarni izvori podataka prikupljeni za potrebe pisanja diplomskog rada.

Anketno istraživanje je provedeno na uzorku građana gdje su dobiveni njihovi stavovi i mišljenja o pitanjima donošenja i primjene kodeksa ponašanja.

U uvodnom dijelu ankete naglasila sam bitnu razliku između kodeksa ponašanja za predstavnička tijela objašnjavajući kako se tu radi o moralnom ponašanju vijećnika županijske skupštine, gradskih i općinskih vijećnika dok se kodeks ponašanja za izvršna tijela odnosi na javno postupanje župana, gradonačelnika i načelnika.

Anketa se sastojala od pitanja zatvorenog tipa.

Prvi dio ankete su bila pitanja socio-demografskog tipa gdje se dobio podatak o dobnoj skupini ispitanika, spolu, stupnju obrazovanja, mjestu zaposlenja i regiji od kuda dolaze dok je drugi dio pitanja bio strukturiran na način da se dobije uvid o mišljenju građana o potrebi donošenja kodeksa ponašanja i njihovoj primjeni.

Anketa se provodila u sadašnjem vremenu kroz Google sustav za obradu anketa-Forms, bila je javno dostupna, trajala je 24 sata i u tom periodu ispunilo ju je 100 osoba.

Drugi dio istraživanja proveden je nad tijelima javne vlasti kombinacijom komparativne metode i deskriptivne metode istraživanja.

Komparativna metoda se provodila uspoređujući jedinice koje su donijele kodekse ponašanja u roku sa onim jedinicama koje to nisu učinile.

Deskriptivna metoda u drugom dijelu istraživanja temeljila se na prikupljanju podataka putem telefonske komunikacije sa tijelima javne vlasti kao i putem elektroničke pošte.

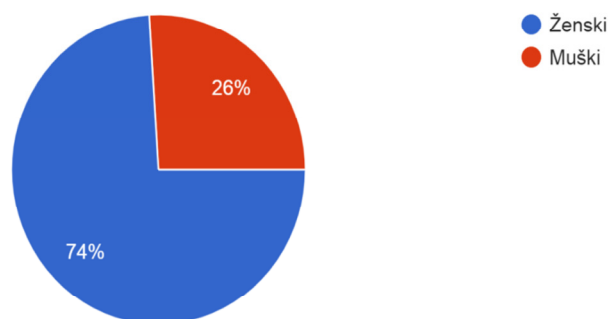
5.4. Rezultati istraživanja

U ovom poglavlju bit će prikazani rezultati istraživanja koje je provedeno anketiranjem građana u sadašnjem vremenu i istraživanje koje je provedeno nad jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u lipnju 2022.godine i dio u ožujku 2023.godine.

Slijedi prikaz anketnog istraživanja kroz podatke iskazane u postocima grafikonom te drugi dio istraživanja gdje su rezultati iskazani u tablicama radi lakše komparacije i preglednosti.

Grafikon 1: Spol ispitanika/ce

Spol ispitanika/ce
100 odgovora

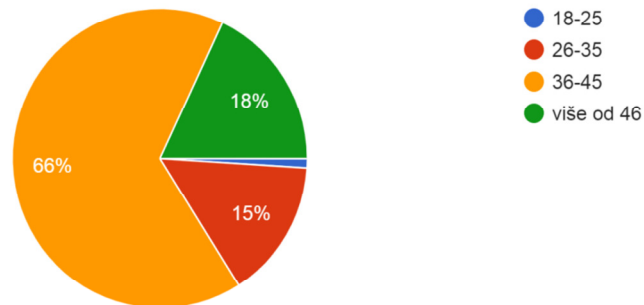

Izvor: Vlastito istraživanje

Prikazanim grafikonom možemo zaključiti da je anketi pristupilo 74% osoba ženskog spola dok je 26% bilo osoba muškog spola. Na pitanje su odgovorili svi sudionici ankete.

Grafikon 2: Dobna struktura ispitanika/ce

Dobna struktura ispitanika/ce
100 odgovora

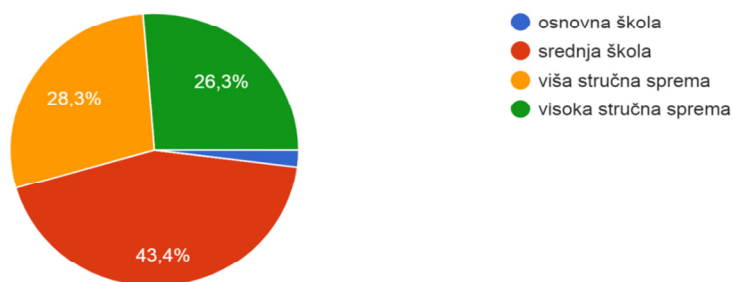

Grafikon prikazuje da je anketi pristupilo najviše ispitanika u dobi 36 do 45 godina starosti i to u postotku od 66%.

Nadalje 18% ispitanika je starije od 46 godina, 15% u dobi od 26 do 35 godina dok je najniže dobne granice ispitanika u vrlo malom postotku. Anketno pitanje su ispunili svi sudionici.

Grafikon 3. Stupanj obrazovanja ispitanika/ce

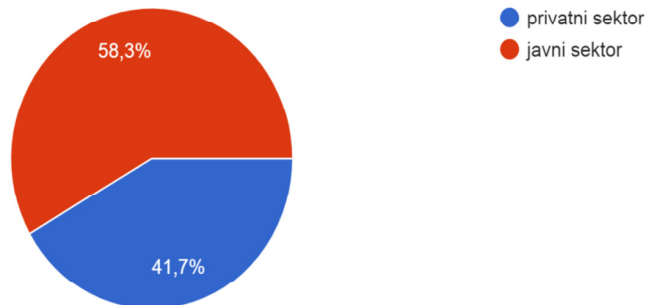
Stupanj obrazovanja ispitanika/ce
99 odgovora

Iz grafikona je vidljivo kako najveći broj ispitanika ima srednju stručnu spremu i to 43,4%, sa višom stručnom spremom ih je 28,3% dok je sa visokom stručnom spremom pristupilo anketi 26,3% ispitanika. Od 100 ispitanika pitanje je ispunilo njih 99.

Grafikon 4: Mjesto zaposlenja ispitanika/ce

Mjesto zaposlenja ispitanika/ce
96 odgovora

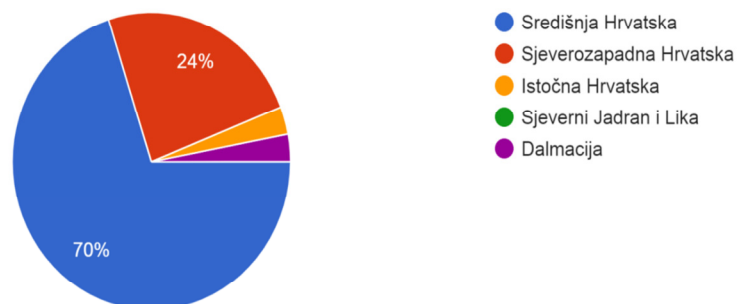

Među ispitanicima najviše je onih koji rade u javnom sektoru i to 58,3% dok je onih koji rade u privatnom sektoru 41,7%.

Na pitanje o mjestu zaposlenja odgovorilo je 96 od 100 ispitanika.

Grafikon 5.: Regija prebivališta ispitanika/ce

Regija prebivališta ispitanika/ce
100 odgovora

Najveći postotak ispitanika dolazi iz Središnje Hrvatske njih 70% dok ih je iz sjeverozapadnog dijela zemlje svega 24%.

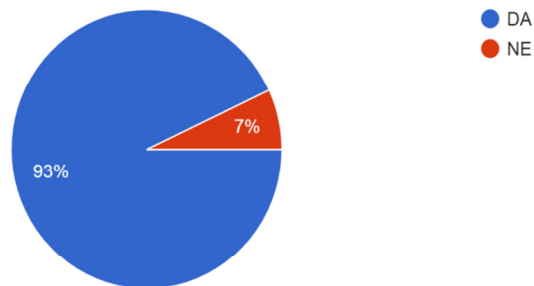
Manji broj ispitanika dolazi iz Dalmacije i istoka zemlje.

Na postavljeno anketno pitanje svi su sudionici odgovorili.

Grafikon 6: Pitanje o potrebi i nužnosti donošenja etičkog kodeksa za dužnosnike u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave

Mislite li da je donošenje etičkog kodeksa za dužnosnike u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave potrebno i nužno?

100 odgovora

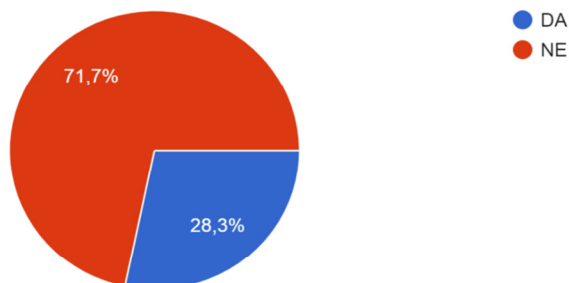
Većina ispitanika i to u postotku od 93% odgovorilo je potvrdno na pitanje potrebe i nužnosti donošenja kodeksa ponašanja za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Tek nešto manji postotak od 7% ne dijeli mišljenje sa većinom ispitanika, a ispunjavanju ovog pitanja pristupili su svi građani koji su sudjelovali u anketi.

Grafikon 7: Mišljenje anketiranih građana o efikasnosti primjene kodeksa ponašanja

Smatrate li da će se etički kodeks za dužnosnike u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave efikasno primjenjivati?

99 odgovora

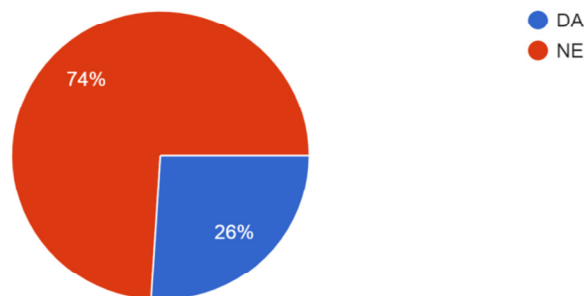

Pitanje o efikasnosti primjene kodeksa ponašanja najveći broj ispitanika je odgovorio negativno i to u postotku od 71,7% dok je postotak onih koji vjeruju u efikasnu primjenu tek 28.3%.

Na anketno pitanje odgovorilo je 99 od 100 sudionika.

Grafikon 8: Mišljenje građana o povjerenju u lokalnu i područnu (regionalnu) razinu vlasti

Imate li povjerenja u lokalnu i područnu (regionalnu) razinu vlasti?
100 odgovora

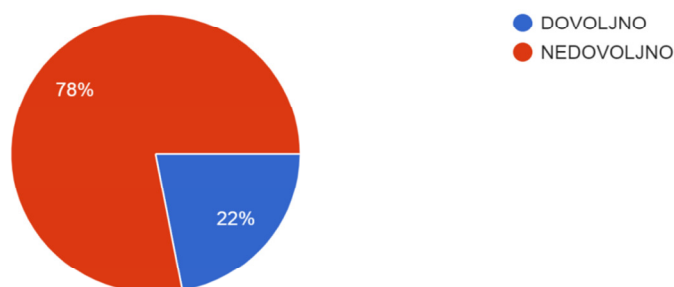

Na postavljeno pitanje o povjerenju u lokalnu i područnu (regionalnu) razinu vlasti odgovorilo je sa negativnim odgovorom 74% ispitanika a potvrdni odgovor ima njih 26%.

Ispunjavanju postavljenog pitanja pristupili su svi anketirani građani.

Grafikon 9: Mišljenje o transparentnosti lokalne i područne (regionalne) razine vlast

Po vašem mišljenju da li su lokalna i područna(regionalna) razina vlasti dovoljno transparentne?
100 odgovora

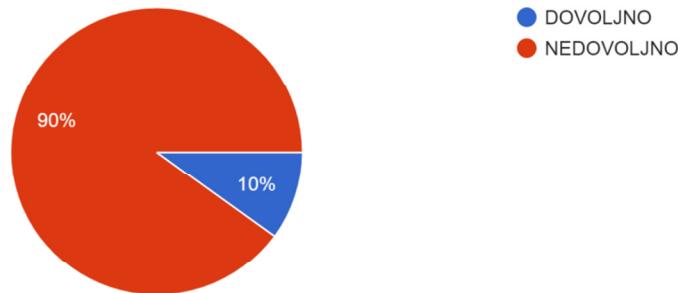
Na pitanje o transparentnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovorili su svi.

78% ispitanika smatra da su lokalne i područne (regionalne) jedinice još uvijek nedovoljno transparentne dok je 22% onih koji ih smatraju dovoljno transparentnim.

Grafikon 10: Mišljenje ispitanika o participaciji građana u poslovima od lokalnog interesa

Mislite li da su građani dovoljno uključeni u postupak donošenja odluka na lokalnoj i regionalnoj razini?

100 odgovora

Mišljenje ispitanika o uključenosti građana u postupak donošenja odluka na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini je podijeljeno.

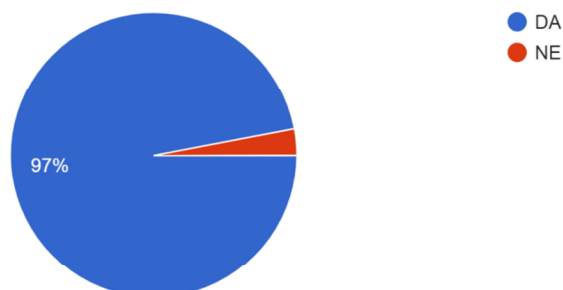
90% ispitanika smatra da su građani nedovoljno uključeni dok tek 10% njih smatra da su uključeni dovoljno.

Na pitanje su odgovorili svi sudionici ankete.

Grafikon 11: Mišljenje ispitanika o potrebi donošenja kodeksa ponašanja za izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Smatrate li da bi bilo korisno donijeti i kodeks ponašanja za izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave?

100 odgovora

Najveći broj ispitanika, njih 97% smatra potrebnim donošenje kodeksa ponašanja za izvršna tijela u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Tek 3% je onih koji donošenje kodeksa ponašanja smatraju nepotrebnim.

Ispitnom pitanju su pristupili svi ispitanici.

Tablica 3: Usvojeni kodeksi ponašanja u jedinica lokalne samouprave

O P Ć I N E

JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE- OPĆINE				
LOKALNE JEDINICE	ETIČKI KODEKS (da/ne)	RAZLOG NEDONOŠEN JA	JAVNA OBJAVA	IZVOR PODATAKA
Biskupija	DA	-	DA	internet stranica
Blato	DA	-	DA	internet stranica
Bol	DA	-	DA	internet stranica
Cetingrad	DA	-	DA	mail
Čavle	DA	-	DA	internet stranica
Frkaševac	DA	-	DA	internet stranica
Fužine	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Garčin	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Gornji Kneginec	DA	-	DA	internet stranica
Gračišće	DA	-	DA	internet stranica
Gradec	DA	-	DA	internet stranica
Gunja	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Hrv.Dubica	DA	-	DA	internet stranica
Jakšić	DA	-	DA	internet stranica
Jasenice	DA	-	DA	internet stranica
Kamanje	DA	-	DA	internet stranica
Klis	DA	-	DA	internet stranica
Končanica	DA	-	DA	internet stranica
Krapinske toplice	DA	-	DA	internet stranica
Križ	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Legrad	DA	-	DA	internet stranica
Lokve	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Lopar	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Matulji	DA	-	DA	internet stranica
Orebić	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Oriovac	DA	-	DA	internet stranica
Perušić	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje

Petrijanec	DA	-	DA	internet stranica
Petrijevci	DA	-	DA	mail
Polača	DA	-	DA	mail
Primorski Dolac	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Primošten	DA	-	DA	internet stranica
Privlaka	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Punat	DA	-	DA	internet stranica
Ribnik	DA	-	DA	internet stranica
Selnica	DA	-	DA	internet stranica
Sikirevci	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Sukošan	DA	-	DA	internet stranica
Sv.Ivan Žabno	DA	-	DA	internet stranica
Šolta	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Štrigova	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Tordinci	DA	-	DA	internet stranica
Tribunj	DA	-	DA	internet stranica
Trpanj	DA	-	DA	internet stranica
Tuhelj	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Udbina	DA	-	DA	internet stranica
Velika Ludina	DA	-	DA	internet stranica
Veliko Trojstvo	DA	-	DA	internet stranica
Vuka	DA	-	DA	internet stranica
Zdenci	DA	-	DA	internet stranica

Tablica 4: Usvojeni kodeksi ponašanja u jedinica lokalne samouprave

GRADOVI

JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE- GRADOVI				
LOKALNE JEDINICE	ETIČKI KODEKS (da/ne)	RAZLOG NEDONOŠENJA U ROKU	JAVNA OBJAVA	IZVOR PODATAKA
Bakar	DA	-	DA	internet stranica
Biograd na moru	DA	-	DA	internet stranica
Bjelovar	DA	-	DA	internet stranica
Buzet	DA	-	DA	internet stranica
Crikvenica	DA	-	DA	mail
Čakovec	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Daruvar	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Delnice	DA	-	DA	internet stranica
Dubrovnik	DA	-	DA	internet stranica
Dugo Selo	DA	-	DA	internet stranica

Gospić	DA	-	DA	internet stranica
Hvar	DA	-	DA	internet stranica
Ilok	DA	-	DA	internet stranica
Ivanec	DA	-	DA	internet stranica
Karlovac	DA	-	DA	internet stranica
Kaštela	DA	-	DA	internet stranica
Knin	DA	-	DA	internet stranica
Koprivnica	DA	-	DA	internet stranica
Križevci	DA	-	DA	internet stranica
Kutina	usvojen 06.10.2022.	podatak nedostupan	DA	mail
Labin	DA	-	DA	internet stranica
Makarska	DA	-	DA	internet stranica
Mali Lošinj	DA	-	DA	internet stranica
Novska	DA	-	DA	telefonsko ispitivanje
Opatija	DA	-	DA	internet stranica
Osijek	DA	-	DA	internet stranica
Pag	usvojen 21.11.2022.	podatak nedostupan	DA	mail
Pazin	DA	-	DA	internet stranica
Petrinja	DA	-	DA	mail
Ploče	DA	-	DA	internet stranica
Poreč	DA	-	DA	internet stranica
Pula	DA	-	DA	internet stranica
Rijeka	DA	-	DA	internet stranica
Rovinj	DA	-	DA	internet stranica
Senj	DA	-	DA	internet stranica
Sisak	DA	-	DA	internet stranica
Slunj	DA	-	DA	mail
Split	usvojen 27.10.2022.	prijevreteni izbori	DA	mail
Sv.Ivan Zelina	DA	-	DA	internet stranica
Šibenik	DA	-	DA	internet stranica
Trilj	DA	-	DA	internet stranica
Umag	DA	-	DA	internet stranica
Velika Gorica	DA	-	DA	internet stranica
Virovitica	DA	-	DA	internet stranica

Tablica 5: Usvojeni kodeksi ponašanja u svim jedinicama područne (regionalne) samouprave i u gradu Zagrebu

JEDINICE REGIONALNE SAMOUPRAVE- ŽUPANIJE				
REGIONALNE JEDINICE	ETIČKI KODEKS (da/ne)	RAZLOG NEDONOŠENJA	JAVNA OBJAVA	IZVOR PODATAKA
Bjelovarsko-bilogorska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Brodsko-posavska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Dubrovačko-neretvanska	DA		DA	internet stranica
Grad Zagreb	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Istarska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Karlovačka	DA		DA	internet stranica
Koprivničko-križevačka	DA		DA	internet stranica
Krapinsko-zagorska	DA		DA	telefonsko ispitivanje

Ličko-senjska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Međimurska	DA		DA	mail
Osječko-baranjska	DA		DA	mail
Požeško-slavonska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Primorsko-goranska	DA		DA	internet stranica
Sisačko moslavačka	DA		DA	internet stranica
Splitsko-dalmatinska	usvojen 13.02.2023.	podatak nedostupan	DA	telefonsko ispitivanje
Šibensko-kninska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Varaždinska	DA		DA	internet stranica
Virovitičko-podravska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Vukovarsko-srijemska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Zadarska	DA		DA	telefonsko ispitivanje
Zagrebačka	usvojen 19.09.2022.	podatak nedostupan	DA	mail

Tablica 6: Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje kodekse ponašanja za predstavnička tijela nisu usvojile u zakonskom roku

JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE(REGIONALNE) SAMOUPRAVE OBUHVAĆENE ISTRAŽIVANJEM KOJE KODEKSE PONAŠANJA NISU USVOJILE U ZAKONSKOM ROKU		
JEDINICA LOKALNE / PODRUČNE(REGIONALNE) SAMOUPRAVE	DATUM USVAJANJA KODEKSA PONAŠANJA	RAZLOG NEDONOŠENJA KODEKSA PONAŠANJA U ZAKONSKOM ROKU
Grad Kutina	06.10.2022.	nedostupna informacija
Grad Pag	21.11.2022.	nedostupna informacija
Grad Split	27.11.2022.	<u>prijevremeni izbori</u>
Splitsko- dalmatinska županija	13.02.2023.	nedostupna informacija
Zagrebačka županija	19.09.2022.	nedostupna informacija

5.5. *Analiza rezultata istraživanja*

Provedenim istraživanjem prikupili su se podaci i prikazano je mišljenje anketiranih građana o potrebi donošenja kodeksa, njegovog učinka u radu članova predstavničkog tijela, mišljenje građana o uspješnosti primjene u praksi kao i potrebe donošenja kodeksa za izvršna tijela jedinica lokalne i područne(regionalne) samouprave. Od ukupno 100 ispitanika odgovor na anketna pitanja dalo je njih 96, što možemo smatrati reprezentativnim.

Drugi dio istraživanja prikazuje stanje u praksi, koliko je od ispitanih jedinica usvojilo kodekse ponašanja u zakonskom roku.

Rezultati za prvi dio istraživanja prikazani su grafikonom a za drugi dio tablicama radi lakše preglednosti.

Slijedi analiza anketnih pitanja i tablica.

U istraživanju su sudjelovale pretežno pripadnice ženskog spola (74%), dobne strukture od 36-45 godina života (66%), srednje stručne spreme (43,4%), zaposlene u javnom sektoru (58,3%), regije iz koje dolaze su Središnja Hrvatska (70%), manji dio iz Sjeverozapadne Hrvatske (24%).

Nakon dobivanja podataka o socio-demografskim karakteristikama ispitanika prelazi se na prikaz mišljenja i stajališta anketiranih građana o pitanjima vezanim uz kodeks ponašanja.

Na postavljeno anketno pitanje prikazano grafikonom 6. o mišljenju građana o potrebi donošenja kodeksa ponašanja za dužnosnike u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, velika većina njih, čak 93% izjasnili su se da je potrebno i nužno usvojiti takav kodeks. Građani su u uvodnom dijelu ankete bili upoznati da se taj kodeks odnosi na vijećnike županijske skupštine, te gradske i općinske vijećnike te dobivenim postotkom potvrdnih odgovora dolazi se do zaključka kako su građani svjesni potrebe provođenja antikorupcijske politike koja bi vodila povećanju povjerenja građana u rad tijela javne vlasti.

Grafikon 7. prikazuje stajališta ljudi o efikasnosti primjene kodeksa ponašanja za dužnosnike gdje većina ispitanika, točnije njih 71,7% sumnja u efikasnost primjene kodeksa. Građani dakle smatraju potrebnim usvojiti kodeks ponašanja no sumnjaju da će se on efikasno primjenjivati. Ovdje opet dolazi do izražaja gubitak povjerenja građana u učinkovitost i fleksibilnost sustava.

Prikazanim grafikonom 8. dobivamo odgovor na postavljeno pitanje o povjerenju građana u sustav javne vlast, točnije lokalnu i područnu (regionalnu) razinu vlasti. 74% ispitanika odgovorilo je kako nema povjerenja u sustav. Prikazano pitanje daje nam odraz na stanje u društvu, ponajprije lokalnu razinu kroz pristup odozdo (bottom up) u zadovoljavanju potreba građana, gdje građani smatraju da je još uvijek kod nas visoka razina korupcije. Treba djelovati u cilju jačanja participacije građana, transparentnosti sustava i provoditi aktivne mjere antikoruptivne politike.

Grafikonom 9. prikazano je mišljenje ispitanika o transparentnosti lokalne i područne (regionalne) razine vlasti. Ispitanici smatraju da navedene razine vlasti nisu dovoljno transparentne, točnije njih 78% dijeli isto mišljenje. Trebalo bi pridavati više pažnje transparentnosti kroz jačanje položaja građana prema upravi i dostupnost javnosti svih informacija.

Grafikon 10. prikazuje mišljenje ispitanika o uključenosti građana u proces donošenja odluka na lokalnoj i regionalnoj razini. 90% ispitanika smatra da nema dovoljne participacije građana u poslovima od lokalnog i regionalnog interesa. To je dosta visoki postotak i odraz stanja koje sve više dolazi do izražaja a to je potreba da se nešto promijeni, da se mišljenje građana sasluša, uvaži, da ih se aktivno uključi u kreiranje aktivnosti lokalne zajednice.

U grafikonu 11. prikazano je mišljenje ispitanika o potrebi donošenja kodeksa ponašanja za izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ispitanicima je u uvodnom dijelu naznačena jasna razlika između kodeksa, te se tako kodeks ponašanja za izvršna tijela u županiji odnosi na župana, u gradu na gradonačelnika a u općini na načelnika. Gotovo svi ispitanici, njih 97% smatra da je potrebno usvojiti takav kodeks ponašanja. Pokazatelj je to volje građana da se djeluje u cilju provođenja antikorupcijske politike i shvaćanju važnosti moralnog postupanja dužnosnika.

Drugi dio istraživanja provodio se nad jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u cilju dobivanja informacija o tome koje su jedinice kodeks ponašanja usvojile u zakonskom roku.

Prvo je istraživanjem obuhvaćeno 50 jedinica lokalne samouprave- Općine koje su nasumice odabrane. Provedenim istraživanjem dobivena je informacija da su zapravo sve Općine koje su uključene u istraživanje svoje kodekse ponašanja za predstavnička tijela usvojile u roku.

Daljnje istraživanje provodilo se nad 50 jedinica lokalne samouprave- Gradovi koji su isto tako uključeni slučajnim odabirom. Od svih gradova koji su bili obuhvaćeni istraživanjem, tri grada nisu usvojili kodekse ponašanja u roku. To su Kutina, Pag i Split.

U istraživanje su bile uključene i sve jedinice regionalne samouprave- Županije i grad Zagreb. Od svih jedinica svoje kodekse ponašanja nisu usvojile u roku Splitsko- dalmatinska županija i Zagrebačka županija.

Četvrtom tablicom obuhvaćene su one jedinice koje kodekse nisu usvojile na vrijeme i razlozi nedonošenja u zakonskom roku. Od svih gore navedenih jedinica jedino je grad Split bio za suradnju i izjasnio se kako su prijevremeni izbori razlog nedonošenja kodeksa ponašanja u roku. Za ostale jedinice obuhvaćene ovom tablicom podaci su nedostupni.

6. ZAKLJUČAK

Ovim diplomskim radom pokušala sam pobliže objasniti važnost donošenja, svrhu i ulogu etičkog kodeksa, prikazati mišljenje građana o važnosti usvajanja kodeksa ponašanja te prikazati stanje u praksi.

Uloga etičkih kodeksa u zemlji ovisi o kulturi, upravnoj tradiciji, demokratskoj razvijenosti. Svi smo svjesni pa i istraživanje anketiranih građana je pokazalo potrebu donošenja kodeksa ponašanja za članove predstavničkog tijela kao bitnog elementa promicanja etičkih načela, moralnih načela, jačanja odgovornosti i integriteta u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te podizanje svijesti o važnosti etičnog ponašanja s ciljem ostvarivanja javnog interesa.

Nadalje, jako je bitno poraditi na antikorupcijskim kampanjama, osvijestiti javnost i dužnosnike na pridržavanje moralnih načela u postupanju, poraditi na procjeni rizika od moguće korupcije kao i na sankcioniranju iste a isto tako i razmotriti obvezu donošenja kodeksa ponašanja za izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za njihove zamjenike. Uz potrebu donošenja kodeksa ponašanja isto tako smatram da bi bilo od iznimne važnosti obvezati nosioce političkih dužnosti na edukaciju o bitnosti moralnog ponašanja, pridržavanja etičkih normi u postupanju i ulogama koje oni imaju kao kreatori lokalnih politika.

Etičke kodekse možemo smatrati vrijednim alatom prevencije korupcije i edukacije javnosti, te kao takvi spadaju u meko pravo i ne treba ih poistovjećivati sa pravnim propisima koji sadrže sankciju.

Kao što sam prikazala u poglavlju o jedinicama lokalne samouprave koje su bile korak prije svih i svoje kodekse ponašanja usvojile prije zakonske obveze donošenja, u tim jedinicama nije bio pokrenut niti jedan postupak zbog povrede odredbi kodeksa ponašanja. Takva spoznaja otvara nova pitanja: Da li su vijećnici u tim jedinicama zaista u svom radu se pridržavali načela kodeksa ponašanja te savjesno i moralno obnašali svoje dužnosti ili javnost nije bila dovoljno educirana i pridavala pažnju kodeksu ponašanja? Praksa prikazuje kako nije dovoljno samo donijeti kodekse ponašanja već je potrebno mijenjati kulturu zajednice, mentalitet, depolitizirati javnu upravu, utjecati na političku lojalnost, prihvatiti načela kodeksa kao vlastita načela ponašanja.

Stoga, kodeksi ponašanja moraju biti prihvaćeni od strane dužnosnika i građana, integrirani u njihove obrasce ponašanja, postati stilom života te za svaku akciju i odluku svatko od nas bi trebao pronaći odgovor u glasu vlastite savjesti.

7. LITERATURA

- 1.Ksenija Grubišić;Temeljni pojmovi etike, K. Grubišić, G. Marčetić, S. Zrinščak, R. Manojlović Toman; Etika i javna uprava, Biblioteka Monografije, Zagreb, 2022.,str.1
- 2.Gordana Marčetić, Romea Manojlović Toman; Etički kodeksi i kodeksi ponašanja, K. Grubišić, G. Marčetić, S. Zrinščak, R. Manojlović Toman; Etika i javna uprava, Biblioteka Monografije, Zagreb, 2022.,str.133.-134.
- 3.Sunčana Slijepčević, Edo Rajh, Jelena Budak:Analiza izloženost korupcijskim pritiscima na lokalnoj razini vlasti u Europi, EKONOMSKI PREGLED,69 (4) str. 329-349,2018.

INTERNETSKI IZVORI

- Bjelovarsko – bilogorska županija <https://bbz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.
- Brodsko-posavska županija <https://www.bpz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.
- Državni ured za reviziju, <https://www.revizija.hr/o-nama/ustrojstvo/16>, pristupano dana 26.02.2024.
- Državno izborno povjerenstvo, <https://www.izbori.hr/site/o-povjerenstvu/nadleznost-povjerenstva/52>, pristupano dana 26.02.2024.
- Dubrovačko-neretvanska županija <https://www.edubrovnik.org/>, pristupano dana 09.03.2023.
- Dugo Selo www.dugoselo.info, pristupano dana 05.03.2023.
- Grad Bakar <https://www.bakar.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.
- Grad Biograd na Moru <https://www.biogradnamoru.hr/hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Buzet <https://www.buzet.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Crikvenica <https://www.crikvenica.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Čakovec <https://www.cakovec.hr/web/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Daruvar <https://daruvar.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Delnice <https://delnice.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Dubrovnik <https://www.dubrovnik.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Dugo Selo <https://dugoselo.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Gospić <https://gospic.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Hvar <http://www.hvar.hr/portal/?g=home&m=cart&a=index> pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Ilok <https://www.ilok.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Ivanec <https://www.ivanec.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.
- Grad Karlovac <https://www.karlovac.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Kaštela <https://www.kastela.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Knin <https://knin.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Koprivnica <https://koprivnica.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Križevci <https://krizevci.hr/>, pristupano dana 08.03.2023

Grad Kutina <https://www.kutina.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Makarska <https://makarska.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Mali Lošinj <https://www.mali-losinj.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Novska <https://novska.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Opatija <https://opatija.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Osijek <https://www.osijek.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Pag <https://www.pag.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Petrinja <https://petrinja.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Ploče <https://ploce.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Poreč <http://www.porec.hr/> pristupano dana 08.03.2023.

Grad Pula <https://www.pula.hr/hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Rijeka <https://www.rijeka.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Rovinj <https://www.rovinj-rovigno.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Senj <https://www.senj.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Sisak <https://sisak.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Slunj <https://www.slunj.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Split <https://split.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Zelina <https://www.zelina.hr/portal/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Šibenik <https://www.sibenik.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Trilj <https://trilj.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Umag <https://umag.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Velika Gorica <http://www.gorica.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Virovitica <https://www.virovitica.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Vrgorac <https://www.vrgorac.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Vukovar <https://www.vukovar.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Zabok <https://www.zabok.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Zadar <https://www.grad-zadar.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Grad Zagreb <https://www.zagreb.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Grad Zlatar <https://zlatar.hr/>, pristupano dana 08.03.2023.

Istarska županija <https://www.istra-istria.hr/hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Karlovačka županija <https://www.kazup.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Kodeks ponašanja nositelja političkih dužnosti u gradu Opatiji, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije, br.15, 2007., <http://www.sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=12391>, pristupano dana 12.04.2023.

Kodeks ponašanja nositelja političkih dužnosti u općini Lovran, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije, br.6, 2009., <http://www.sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=20663>, pristupano dana 12.04.2023.

Kodeks ponašanja nositelja političkih dužnosti u općini Punat, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije, br.14, 2016., <http://www.sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=36005>, pristupano dana 12.04.2023.

Kodeks ponašanja nositelja političkih dužnosti u općini Lovran, Službene novine Općine Lovran, br.10.,2022., <https://lovran.hr/wp-content/uploads/2022/10/KODEKS-PONA%C5%A0ANJA-%C4%8CLANOVA-OP%C4%86INSKOG-VIJE%C4%86A-OP%C4%86INE-LOVRAN.pdf>, pristupano dana 12.04.2023.

Kodeks ponašanja nositelja političkih dužnosti u općini Punat, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije, br.36, 2022., <http://www.sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=45515>, pristupano dana 12.04.2023.

Kodeks ponašanja nositelja političkih dužnosti u gradu Opatiji, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije, br.20, 2022., <http://www.sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=45127>, pristupano dana 12.04.2023.

Koprivničko-križevačka županija <https://www.kckzz.hr/hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Krapinsko – zagorska županija <https://www.kzz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Ličko- senjska županija <https://licko-senjska.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Međimurska županija <https://medjimurska-zupanija.hr/>, pristupano dana 09.03.2023

Ministarstvo pravosuđa i uprave www.mpu.hr , pristupano dana 04.03.2023.

Nacionalni program suzbijanja korupcije 2006.-2008. NN 39/2006, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_04_39_945.html, pristupano dana 18.03.2023.

Općina Biskupija <https://biskupija.hr/>, pristupano dana 05.03.2023.

Općina Blato <https://www.blato.hr/>, pristupano dana 05.03.2023.

Općina Bol <https://opcinabol.hr/>, pristupano dana 05.03.2023.

Općina Cetingrad <https://www.cetingrad.hr/>, pristupano dana 05.03.2023.

Općina Čavle <https://www.cavle.hr/>, pristupano 05.03.2023.

Općina Farkaševac <https://opcina-farkasevac.hr/>, pristupano dana 05.03.2023.

Općina Fužine <https://www.fuzine.hr/>, pristupano dana 05.03.2023.

Općina Gračin <https://opcina-garcin.hr/>, pristupano dana 05.03.2023.

Općina Kneginec <https://www.kneginec.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Gračišće <https://gracisce.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Gradec <https://gradec.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Gradec <https://www.gunja.hr/naslovna/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Hrvatska Dubica <https://www.hrvatska-dubica.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Jakšić <https://www.jaksic.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Jasenice <https://jasenice.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Kamanje <https://www.kamanje.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Končanica <https://www.koncanica.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Krapinske Toplice <https://www.krapinske-toplice.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Križ <https://www.opcina-kriz.hr/ok/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Legrad <https://opcinalegrad.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Lokve <http://lokve.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Lopar <http://www.opcina-lopar.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Matulji <https://matulji.hr/portal/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Orebić <https://www.orebic.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Oriovac <https://www.oriovac.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Perušić <https://perusic.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Petrijanec <http://petrijanec.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Petrijevci <https://www.petrijevci.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Polača <https://www.opcina-polaca.hr/index.php/hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Primorski Dolac <https://www.primorskidolac.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Primošten <https://primosten.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Privlaka <https://privlaka.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Punat <https://www.punat.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Ribnik <https://www.ribnik.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Selnica <https://www.selnica.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Sikirevci <https://www.opcina-sikirevci.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Sukošan <https://opcina-sukosan.hr/>, pristupano dana 06.03.2023.

Općina Sveti Ivan Žabno <http://osiz.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Šolta <https://www.solta.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Strigova <https://opcinastrigova.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Tordinci <https://www.tordinci.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Tribunj <https://www.tribunj.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Trpanj <http://www.trpanj.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Tuhelj <https://tuhelj.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Velika Ludina <https://www.opcina-vludina.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Veliko Trojstvo <https://www.veliko-trojstvo.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Vuka <https://www.opcina-vuka.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Općina Zdenci <https://www.opcina-zdenci.hr/>, pristupano dana 07.03.2023.

Osječko-baranjska županija <https://www.obz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Povjerenik za informiranje <https://pristupinfo.hr/djelokrug/drugostupanjski-postupak/>, pristupano dana 26.02.2024.

Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, <https://www.sukobinteresa.hr/hr/o-povjerenstvu>, pristupano dana 26.02.2024.

Požeško-slavonska županija <https://www.pszupanija.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Primorsko-goranska županija <https://www.pgz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Pučka pravobraniteljica <https://www.ombudsman.hr/hr/sto-radimo/>, pristupano dana 26.02.2024.

Sisačko-moslavačka županija <https://www.smz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Smjernice za izradu kodeksa ponašanja članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Ministarstvo pravosuđa i uprave, <https://mpu.gov.hr/istaknute-teme/borba-protiv-korupcije/dokumenti-21699/21699>, pristupano dana 01.03.2023., 14.12.2023.

Splitsko-dalmatinska županija <https://www.dalmacija.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Strategija suzbijanja korupcije 2008., NN75/2008, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_07_75_2485.html, pristupano dana 18.03.2023.

Strategija suzbijanja korupcije od 2015.do 2020. , NN 26/2015, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_26_545.html pristupano dana 18.03.2023.

Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021.do 2030.godine NN 120/2021, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_11_120_2069.html pristupano dana 18.03.2023.

Šibensko –kninska županija <https://www.sibensko-kninska-zupanija.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta <https://uskok.hr/hr>, pristupano dana 26.02.2024.

Varaždinska županija <https://www.varazdinska-zupanija.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Virovitičko-podravska županija <https://www.vpz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Vukovarsko- srijemska županija <https://www.vusz.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Zadarska županija <https://www.zadarska-zupanija.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Zagrebačka županija <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/>, pristupano dana 09.03.2023.

Zakon o sprječavanju sukoba interesa NN 143/2,

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_12_143_2435.html,

pristupano dana 10.03.2023.

GRAFIKONI

Grafikon 1: Spol ispitanika/ce

Grafikon 2: Dobna struktura ispitanika/ce

Grafikon 3. Stupanj obrazovanja ispitanika/ce

Grafikon 4: Mjesto zaposlenja ispitanika/ce

Grafikon 5.: Regija prebivališta ispitanika/ce

Grafikon 6: Pitanje o potrebnosti i nužnosti donošenja etičkog kodeksa za dužnosnike u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave

Grafikon 7: Mišljenje anketiranih građana o efikasnosti primjene kodeksa ponašanja

Grafikon 8: Mišljenje građana o povjerenju u lokalnu i područnu (regionalnu) razinu vlasti

Grafikon 9: Mišljenje o transparentnosti lokalne i područne (regionalne) razine vlasti

Grafikon 10: Mišljenje ispitanika o participaciji građana u poslovima od lokalnog interesa

Grafikon 11: Mišljenje ispitanika o potrebi donošenja kodeksa ponašanja za izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

TABLICE

Tablica 1: Sličnosti i razlike u kodeksima izabраниh lokalnih jedinica prije zakonske obveze donošenja kodeksa ponašanja

Tablica 2: Sličnosti i razlike u kodeksima izabраниh lokalnih jedinica nakon zakonske obveze donošenja kodeksa ponašanja

Tablica 3: Usvojeni kodeksi ponašanja u 50 jedinica lokalne samouprave-Općine

Tablica 4: Usvojeni kodeksi ponašanja u 50 jedinica lokalne samouprave-Gradovi

Tablica 5: Usvojeni kodeksi ponašanja u svim jedinicama područne (regionalne) samouprave i u gradu Zagrebu

Tablica 6: Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje kodekse ponašanja za predstavnička tijela nisu usvojile u zakonskom roku